

KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pirc, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejemam 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inzerat (oznanilo) v „Kmetovalcu“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gold., na $\frac{1}{4}$ strani 4 gold., na $\frac{1}{8}$ strani 2 gold. in na $\frac{1}{16}$ strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10% in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje. Za večje inserate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, Salendrove ulice števil. 5.

Štev. 24.

V Ljubljani, 31. decembra 1887.

Leto IV.

Obseg: Vabilo na naročbo „Kmetovalca“ za leto 1888. — Glógov belin — C. kr. okrajni šolski svet v Logatei vzgled drugim. — Akordno deło — Kakšne kobile bi naj odbirali za pleme. — Razne reči. — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Tržne cene. — Inzerati.

Vabilo na naročbo „Kmetovalca“ za leto 1888.

Z današnjo številko završujemo IV. letnik „Kmetovalčev“. Nepričakovani uspeh, ki ga je imel „Kmetovalec“ letos, gre največ le na rovaš listove vuestroje, katero je učinil podpisani odbor v začetku l. 1887. Podpisani odbor ve, da je zadostil željam „Kmetovalčevih“ naročnikov in udov c. kr. kmetijske družbe kranjske. In vendar hoče z novim letom zopet izboljšati list ter tako vzbuditi še večje zanimanje za družbo kakor tudi za kmetijski pouk sploh. Podpisani odbor je ukrenil predručiti tisk; s tem pridobode dve strani, kateri bode dodajal kot posebno prilogo z imenom „Vrtnar“. Ta novi list se bode bavil izključno le s šolskim vrtnarstvom, vrtnarstvom sploh in s sadjarstvom. Odbor je pa tudi ukrenil še druge posebne reči, da bole „Kmetovalec“ v letu 1888. boljši glede vsebine in lepši po obliki.

Pričujočega vabila ne pišemo zato, da ohranimo vse dosedanje družabnike in listove naročnike, ker vemo, da nam ostanejo tudi prihodnje leto zvesti — ampak zato, da bi jih izpodbudili, da nam pridobodo novih naročnikov ali udov. C. kr. kmetijska družba kranjska nima nobenega dobička od lista, temveč ima ogromno izgubo; zato se pa nadeje, da jo bodo podpirali slovenski gospodarji z vsemi moč. i. Naj skuša vsak družabnik in vsak naročnik „Kmetovalčev“ vsaj enega novega uda ali naročnika pridobiti, in uspeh družbe, ki je najvažnejša v deželi, bo de velikanski. Želje, ki smo jo izrekli, gotovo ni težko izpolniti, le nekoliko dobre volje je treba imeti v to svrhu.

Ud c. kr. kmetijske družbe kranjske postane vsak, kedor se pri podpisnem odboru zglati ter plača 2 glđ.

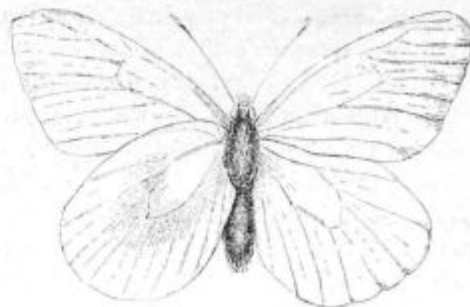
vstopnine enkrat za vselej in po 2 glđ. letnine vsako leto. Družabniki dobivajo „Kmetovalca“ zastonj.

„Kmetovalec“ stoji za neude po 2 glđ. na leto.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Glógov belin.

V velikem krđelu šarastih metuljev je mnogo sadnemu drevju prav škodljivih mrčesov. Dolgi vrsti na čelu je glógov ali vrtni belin, ki je znan povsod. Ker vestno zvršujejo od višega oblastva izdane ukaze, ki velevajo drevje čistiti gosenic in njih

Podoba 65.

zapredkov, gine ta mrčes. Onod pa, koder županstvom in posamičnim gospodarjem teh naredeb ni mari, je vzpomladi vse polno metulja belina, in njegova gosenica pustoší vrte slej kakor prej.

Belin ima črno, dlakavo oprsje in belo prašnata krila s črnimi žilami. (Glej pod. 65.) Njega belo kosmata

gosenica ima šestnajst nog in je dorasla čez poldrugi palec ($45\frac{m}{m}$) dolga. Glava in noge so črne, trebuh in boki modro sivi, po hrbtu se jej pa vlečejo tri črne proge in med njimi dve rjasti. Buba je palec dolga, belkasta ali zelenkasta in črno pikasta.

Vrtni belin se prikaže navadno v drugi polovici maja ali pa začetkom junija in leta po cvetji ali poseda okoli kaluž in mlak, kjer pije. Časi jih je vse belo okoli take stoječe vode. Kmalu potem znese samica kacic 150 zlato rumenih jajec v kupčeku na zgornjo stran češpljevega, mareličnega, bruskovskega ali jabolčnega lista. Sredi julija — časi tudi še prej — izvalé se goseničice, ki takoj prično svoje škodljivo delo s tem, da prepredejo ali prevlečejo list z neko tenko svilo in mu oglojejo gornjo kožico. Pozneje pripravijo več oglodanih in suhih listov z gosto prejo k vejam ter si naredé zapredek ali mešiček, v katerem prezimujejo. Ko jih pomladno solnce prebudi v novo življenje izlezejo iz gnezda in začno z nova žreti, ter so toliko škodljivejše, ker požro brstje in cvetje do golega. Zdaj si tudi spredejo večé gnezdo, v katerem se zbirajo zvečer ali pa ob slabem vremenu. Ko so se dvakrat olevile, rastejo bitro in ne zahajajo večé gnezdo, vendar se rade držé skupaj. Dorasle se razlezejo in si poiščejo primerne mesto, kjer se zabubijo bodi si na drevesu samem ali na vrtni ograji. Za štirinajst dni je metulj v bubi gotov in prodre ovoj in izpusti pri tem nekaj kapljic rdečega soka. Praznovorni ljudje, vidévi te rdeče kaplje po tleh ali po rastlinah, mislili so dostikrat, da je padal krvav dež.

Belina se najhitreje rešiš, ako pozimi obereš vse gosenične zapredke z drevja in jih sežgeš. Da je treba tudi metulje loviti in pobijati, razumeva se samo ob sebi, ali tak lov nikdar ne izda toliko in tudi ni tako lahek, kakor snemanje goseničnih mešičkov.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatci vzgled drugim.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatci, oziroma gosp. glavar dr. Russ, sprožil je prelepo misel, kako naj bi praznovali štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja z zasajanjem sadnega drevja. Zaradi tega je izdal logaški okrajni šolski svet nastopno okrožnico šolam področja svojega:

Kakor znano, delajo parlamentni zastopi že sedaj priprave za proslavljenje štiridesetletnice vladanja našega najmilostivejšega gospoda in cesarja.

S prepričanja, da bodo to slavnost radostno pozdravila tudi nežna srca šolske mladosti, misli c. kr. okrajni šolski svet, da je umestno, ako stavi naslednji predlog, po katerem naj bi kolikor moči enotno postopali pri slavljenji bližajočega se godu.

Naš po krasu razseljeni narod, kakor tudi naše občine so preubožne, da bi se mogle ponašati o tej priliki s preširnimi vesellicami, katere bi se gotovo tudi ne zlagale z nazori veledušnega vladarja našega.

Poleg spomina, da je cesarstvo 40 let pod žezlom Njegovega veličanstva, vzbujajmo otrokom tudi resen preudarek, da je hvale vredno, izpričavati to udanost z vztrajnim in marljivim delom, čigar uspeh se ohrani v spomin slavnostne dobe.

S katerim delom pa bi se otrok našega okraja koristneje udeležil dejanskega življenja, in s katerim bi dete kraških tal na važnejše težnje tukajšnjega kmetovalca opozorili nego s zasajanjem drevja?

Okrajni šolski svet hoče zato izpodbujati, naj bi spomladi na pripravnih prostorih, katere bodo pač v ta namen odkazali rade volje domoljubni posestniki ali pa občina sama, sadili drevorede ali pa drevesne gajce od sadnega ali pa tudi od gozdnega drevja. Sosebno naj bi rabila v to ime drevesca s šolskih vrtov, ali pa naj bi jih naročili po c. kr. kmetijski družbi. Gozdnih drevesec je dobiti v to svrhu zastonj iz okrajne drevesnice v Gorenjem Logatci.

S šolskega vrta Dolenjelogaškega bi se dobilo pač tudi za nizko ceno sadnih drevesec.

Nasade bi trebalo potem primerno zavarovati, ali ograditi, da bi ne izgrešili ljudje njih pomena.

Saditi bi imeli vsekakor otroci sami, učitelji naj bi jih pri tem le nadzorovali in poučevali.

S tem svojim ukrepom je hotel okrajni šolski svet ponuditi razmeram tukajšnjega okraja prikladen navod, nikakor pa ni nameraval v tej reči kakorkoli vplivati na učiteljstvo, ali pa zahtevati naj svoj vpliv do prebivalstva uporabi.

Ako pa bo našla ta misel v svojih krogih soglasnega odmeva, bilo bi okrajnemu šolskemu svetu le v prijetno zadoščenje za to, da je prvi izrazil s pravim nasvetom domoljubne želje svojih somišljenikov.

C. kr. okrajni šolski svet

V Logatci 2. decembra 1887.

Dr. Russ.

Akordno delo.

V listu štev. 18. sem opozoril gospodarje, kako bi si lahko zmanjšali stroške za dninarske opravke ter tako dosegli cenejše delo. Nasvetoval sem najprvo, naj bi se v ta namen zvrševala vsa dela, katera je le moči, v akordu. Kakor je znano, zmeni in pogodi se gospodar pri akordnem delu poprej za plačo z delavcem. Gospodar odkaže namreč delo po meri ter ga plača po meri in ceni, za katero se je pogodil z akordnim delavcem ali kordalcem, kakor se navadno imenuje.

Akordno delo je zelo priporočati, ker se z njim okoristi gospodar in delavec. Akordno delo je prvič za gospodarja ceneje nego dninarsko delo. Potem se pa s takim delom ukoristi čas, kar je le moči, in to je največ vredno za gospodarja. Sosebno ob nujnem delu in kadar primanjkuje delavcev, dobro to čuti in vidi. Z akordnim delom je torej gospodarju laže shajati nego pa z dninarji.

Pa tudi delavec je na boljšem pri akordnem delu. Kordalec dela hitro in ukoristi čas, kolikor le more. On naredi 25% do 50%, pa dela tudi do 100% več nego dninar. Kordalec si torej lahko dosti več služi. In ta večji zaslužek je tisto, kar ga izpodbuja na vztrajno in pridno delo. Ker mu plačuješ po meri storjenega dela, zato se delavec bolj uri in vadi v delu ter postane ročen in spreten. Večkrat se otrese za vedno prirojene mu nemarnosti pri delu. Z akordnim delom je torej mogoče privaditi delavce tudi večji delavnosti.

Pri vsem tem pa je gledati, da se akordno delo opravlja tudi dobro in pošteno. Kordalci so že toliko premeteni, da bodo skušali kolikor mogoče veliko narediti, ne glede na to, ali je delo tudi dobro ali ne. Zategadelj je treba vsako akordno delo strogo in verno nadzorovati. Sicer trpi gospodar škodo! Površnost v akordnem delu je edina hiba, zaradi katere se je s kraja večkrat obsojalo in se pri nas še sedaj sem in tje obsoja. To pa največ ovira, da se akordno delo pri nas ni še udomačilo, kakor bi se bilo imelo. Toda ta pomislek nas mine! Treba je le zanesljivega in strogega nadziranja pri akordnem delu, in delo gre pošteno od rok.

Seveda se morajo delavci akordnemu delu privaditi. To je s početka precej težavno za gospodarja, ker mu dninarji ne zaupajo in se boje, da ne bi bili opeharjeni pri akordnem delu in bi ne trpeli škode. Po svoji nevedni pameti si mislijo, da je akordno delo le gospodarju na korist in dobiček. In Bog ne daj, da bi se to obistinilo pri poskušnji! Zategadelj mora gospodar previdno in pametno ravnati. Dninarje mora polagoma privaditi akordnemu delu. Vestno mu je gledati, da si delavci ne le več ne zaslužijo nego z dnino, ampak da je večji zaslužek tudi sorazmeren z množino več storjenega dela. Gospodar pa mora ob enem tudi gledati, da ne goljufa sam sebe in ne troši slepo denarja. To se zgodi kaj lahko, če preplača dela mero, ako ne zna ceniti njegove vrednosti. Gospodar, kateri hoče delati v akordu, mora do dobrega poznati vrednost dela in delavčevo zmožnost za isto, dela ne sme previsoko ceniti, ker si s tem sam škoduje, niti prenizko, ker bi si delavca oplašil s premajhnim zaslužkom. Da je mogoče gospodarju določiti pravo ceno akordnemu delu, potrebno je, da se ozira tudi na krajne razmere ter ima v čisljih dnino, število delovnih ur na dan (t. j. po koliko ur delajo na dan) in pa orodje, katero rabi kordalcem. Kajti po krajih, koder je dnina velika, koder delajo po manj časa na dan in koder imajo delavci pripravno orodje, dražje je tudi akordno delo nego po krajih, koder nahajamo nasprotno razmere. Vrh tega pa mora gospodar še nekaj preudariti. Dela namreč, ki so sicer enakovšna, mora tudi po tem ceniti, v kolikem času jih je lahko opraviti z istimi delavci; tako n. pr. je treba za košnjo poleglega žita več plačati nego za še stoječe. Tudi košnja travnika v istem kraju je lahko različno draga. Določujoč akordno ceno za košnjo trave moraš namreč gledati tudi na to, kolika in kako gosta je trava, pa tudi na to, ali je sladka ali kislja. Za-

muđljivo in teže delo je tudi v akordu više ceniti in in draže plačevati.

Po vsem tem je razvidno, da za akordno delo ni enotnih cen, ki bi bile splošno veljavne; ampak gospodar si mora sam določiti akordne cene za posamezna dela, in sicer po vestnem in zrelem presojevanji po zgoraj navedenih podatkih. Akordne cene, ki se določijo na ta način, so prave in bodo ugajale gospodarju in delavcu.

Katera dela pa naj se zvršujejo v akordu? V akordu naj se opravljajo vsa dela, katerih vrednost je moči ceniti, in katera je lahko odmeriti ter po meri plačati. Tako n. pr. kaže kositi travo in deteljo, sušiti seno, kositi žito na večjih posestvih, napravljati povresla, kopati jame za sidna drevesca, prekopavati zemljo za drevesnico, rigolati vinograd za nov nasad, špičiti trtne kole, kopati jarke za odpeljavanje vode in za namakanje itd. Po družih krajih dandanes že večino gospodarskih del s pridom opravljajo v akordu. Po večjih posestvih pa zvršujejo in plačujejo že malo da ne vsa poljska dela po meri. Pa tudi raznovrstna sadjarska, vinarska in druga kmetovska dela opravljajo s kordalci. Pri nas je akordno delo še malo v navadi in le redko kje. Po večem so pokosili dosedaj le travnike tu in tam v akordu, včasih posušili tudi seno. —

Poprimimo se akordnega dela bolj tudi pri nas, če si hočemo kaj prihraniti, delo po ceni opravljati in si ob enem delo zagotoviti ob nujnih časih in kedar primanjkuje delavcev! Posebno tam, koder shajajo z dninarji težko, naj skuša gospodar udomačiti akordno delo.

V. R.

Kakšne kobile bi naj odbirali za pleme.

Vsak kmetovalec, posebno pa konjerejec, mora skrbno odbirati najboljše živali za pleme. To je prav važno. Ako hoče pri konjerejstvu prospevati, potrebno mu je odbirati najpripravnějšíh, določenemu namenu naprimernejših kobil in žrebcev. Kdor tukaj prav razumno odbira in potem primerno krmi žrebeta in jim streže, temu ne bode s konjerejstvom spodletelo. Pri nas skrbi država za dobre žrebce, te skrbi torej nima konjerejec kmetovalec. Ta ima samo gledati, da odbira dobrih kobil. Odločuje naj se pa le za takšne kobile, katere sodijo za kraj in krmo, ki ondi raste, in ki rade jedo. Na tak način bode mu konjerejstvo še najboljše prospevalo ter se strinjalo s potrebami kmetovalstva. Izvrstne in lepe kobile donašajo navadno tudi takšna žrebeta, ki vržejo posestniku o svojem časi lepih denarjev; vsaj bolje bode prospeval nego tisti, ki vzrejajo konje, všečne le nekateri gospodi.

Kobila za pleme bodi živahna, pa vender dobrohotna; ker živahni, a vender pohlevni konji učijo se najrajši in so tudi pokornejši in spretnejši za vsako delo, nego pa bolj mrtvi, a zato, če jih razdražiš, tem hujši. Svojstva materna prehajajo zelo rada na žrebeta. Zato ne sme kobila imeti nobenih napak; na primer,

da bi bila plašljiva, uporna, hudobna, ali da bi grizla in brcala.

Zdrava mora tudi biti kobila, kar se jej pozna uže na životu. Če je dobro rejena, če se jej dlaka lepo sveti, če rada zoblje, dobro prebavlja, če je vsa živahna, maha z glavo ter bistro in svetlo gleda.

Zdrav konj mora imeti zdrava pluća, kar se mu pozna, če zmeraj pravilno diše, ne samo kadar stoji na miru ali se sprehaja ter obrača glavo, da bi z njo po strani ob truplo udarjal ali da bi bolešno in na silo kašljal. Ako močno zdirja in se potem ustavi, pomiri se kmalu močno dihanje ter postane zopet pravilno. Zdravi konji radi delajo brez velikega utrujenja in potenja. Nasprotno pa kaže, da konj ni zdrav.

Dobra plemenska kobila je tista, ki ima prav globoke in široke prsi, širok hrbet in še zelo širok križ.

Čem širši je ta, tem prostornejša je medenična votlina. Ta je velike važnosti, če je posebno prostorna, kajti tedaj nosi kobila velika žrebeta. Sploh bodi život plemenske kobile prostoren in okroglast. Noge pa ne smejo biti previsoke. Kajti na visokih nogah so navadno nasajene kobile z ozkim in slabim hrbtom, kar rade zaplojajo na svoje mladiče. Pretolste kobile niso rade breje in tudi mleka nimajo dosti, presuhe so pa navadno bolehave in iz tega vzroka niso za pleme.

Kdor hoče velikih žrebet, naj spravlja velike kobile k velikim žrebcom. Časi imajo tudi manjše kobile velika žrebeta, če so jih ubrejili veliki žrebci. Ni pa svetovati majhne kobile k velikim žrebcom goniti, če niso ti posebno zlahtne krvi in pasme. Kajti takšni roditelji rodijo konjske spake, ki so nasajene na visokih nogah, imajo ozke prsi, butaste glave na tankih in dolgih šijnjakih. Takšne spakedrane živali ne sodijo prav za nobeno delo. Sploh kobila in žrebec morata biti blizu enake velikosti, to je najbolje.

Velike kobile, zadobivše od velikih žrebcev velika žrebeta, imajo za ta dovolj prostora pa tudi hrane pred porodom in potem. Navadno imajo večje kobile zmeraj več mleka, nego manjše.

Plemenske kobile morajo tudi pravilno razvita spolovila imeti. Sramnica z nožnico bodi pravilna ter ne preozka in premajhna in zdrava. Nečedne tekočine se ne smejo čediti iz spolovil. Vime mora biti primerno veliko, mehko, brez otrdin, z močnimi seski. Pojati se morajo pravilno spomladi vsak četrty teden. Nerade se ubrejijo kobile, katere se redko kedaj pojajo. Ista težava je s kobilami, katere se vse leto pojajo. Ostanejo večidel jalovke. Navadno pred četrtyim letom ne puščajo kobil k žrebcu, ker so še premlade in premalo v telesi razvite. Kobile velikega noriškega plemena so pa uže v tretjem letu toliko dorasle, da jih pred četrtyim letom puščajo k žrebcom. Drugih plemen kobile pa dajejo ubrejiti še le po četrtyem leti in potem vsako leto, če ne pride kaka opovira vmes, da ne bi rodile krepkih žrebet. Takšne vrle kobile, ki so po četrtyem leti prvič bile pri žrebci, puščajo za pleme do dvanajstega leta, nekatere še dalje. Stare kobile se ne ubrejijo rade in rodijo čedalje slabša žrebeta.

Tudi ne kaže na pleme puščati kobil, ki so 10 do 12 let postale stare, pa niso bile pri žrebci ali sploh niso nikoli prinesle žrebeta. Za pleme tudi niso koble, katere uže po več let niso hotele breje ostati. Ako jih vender žrebec sedaj ubreji, ne razvijajo se žrebeta v njih tako dobro, kakor v mlajših kobilah.

Paziti je na plemenske kobile, da nimajo nič bolehavega na sebi ali v sebi, kar bi utegnilo žrebetu škodovati, morebiti povzročiti, da spravijo žrebe na svet negodno.

Zato je velike opaznosti treba pri kobilah, ki so jako debele ali hudo suhe, lenobno mrtve, močno dražljive, ki se starajo pred časom, ali so prestale hudo bolezen. Kedar mlade kobile precej prvokrat povržejo, a ni najti za to nesrečo nikakega zunanega vzroka, znamenje je, da mora v kobili biti vzrok. In takšna kobila ni za pleme, ker bi zopet povrgla. Bržčas je od staršev dobila, da vselej povrže, ker je morebiti spopolnilo bolno, oplodje preslabo ali sploh žival nesposobna za plod. Čim popolneje prehajajo dobre lastnosti od kobile na žrebeta, tem več je plemenka vredna. Najboljše pa so plemenske kobile, ki nosijo žrebeta, katera po životu, podobi, hoji in silah presegajo mater.

Kmetovalec konjerejec torej stori sam sebi največjo korist, ako razumno in opazno odbira kobile plemenske. Opomnimo še na konec, da kobile čiste pasme svoje lepe lastnosti zaplojajo na žrebeta veliko popolneje, nego živali iz skrižanega ploda prišedše. Zatorej je, ako sicer telesna zunanost ni prerazlična, dajati vsakakor prednost kobilam čiste pasme.

Razne reči.

— **Konje, ki jih grize ali ujeta, v črevih t. j. kadar imajo koliko, ozdraviš po navodu izkušeneega konjerejca takole:** Vzemi čebulje in mleka ter kuhaj oboje skupaj kake dobre tri ure. Na vsak liter mleka, vzemi do dvanajst srednje velikih čebulj. Precedi mleko kuhano s čebuljami skupaj, ter napolni z njim steklenice in jih dobro zamaši. Kolikor starejša je tekočina, toliko boljša je, sicer jo pa moreš rabiti takoj. Bolnemu konju daj polovico steklenice popiti ter ga odrgni le toliko s slamo, da ima gorko kožo, nikakor pa ne toliko, da bi se potil. Potem ogrni konja z volnenim ogrtačem. Če ne odleže bolezen, ponovi vse to še enkrat čez nekaj ur.

— **Da ti jabolka ne zvenejo in ne dobodo zgrbančene kože, shraui jih v zaboj ali sod ter naspri suhega peska med nja. Poslo postavi na hladen prostor, kjer ne zmruže.**

— **Ozeblina, ki se gnoje, ozdraviš najhitreje, ako jih skrbno varuješ nesnage, ako jih enkrat ali dvakrat na dan izpereš z gorko vodo, potem dobro obrišeš ter potreseš z drobno stolčeno borovo kislino (ki je kupiš v lekarni) in z obezo zavaruješ proti prahu. Ako prične rasti tako zvano divje meso, potresi rano enkrat ali dvakrat za eno pičlo uro z jodoformom. Varuj ozeblina hudega mraza in velike gorkote. Ako ravnaš tako in ne rabiš nikakeršnih tolstih mazil, ozdraviš kmalu.**

— Velike železne posode namažeš najbolje in najceneje s cementom. Pomešaj dobrega in čistega cementa toliko z vodo, da moreš mazati s čopičem. Namaži pa posodo dvakrat do trikrat. V neki tovarni za stroje so naredili poskušnjo z železno ploščevino, ki je bila tako namazana s cementom. Ploščevino so krivili, kovali in grelji, a ni odpadel namazani cement.

— Dober lek proti navadnim ozeblinam, pravijo, da je čebulja. Predno greš spat, dobro odrgni ozeblino s čebuljo ali pa nareži polovico čebulje na ozeblino čez noč. To stori tolikrat, da izgine ozeblina.

Gospodarske novice.

* Gospod grof Thurn, predsednik c. kr. kmetijske družbe in deželni glavar, priporočal je živo kmetijske družbe prošnjo za povišanje deželne podpore. V daljšem in od vseh strani odobranem govoru je razložil v deželnem zboru 22. t. m. prav korenito, zakaj da je c. kr. kmetijska družba vredna izdatnejše podpore.

* O trtni uši na Kranjskem. Deželni zbor kranjski je vzprijel predloge deželnega odbora glede trtne uši, kakor smo jih prijaviли uže v zadnji številki. Razen teh predlogov bil je pa tudi vzprijet gospoda poslanca Stegnarja predlog, ki slove: Deželni odbor naj izda poljudno knjižico o cepljenji ameriških trt in zasajanja vinogradov s takimi trtami. Na predlog gospoda poslanca Pfeiferja je sklenil deželni odbor napraviti ameriško trtnico tudi v kakem kraju, ki ni vinoroden, zato, da se ne bode bati, da bi se zatrosila trtna uš.

* Kmetijski nadaljevalni pouk preide s 1. januarjem 1888. l. v področje naučnega ministerstva, katero je ukrenilo ta pouk preosnovati ter tesneje zvezati z ljudsko šolo.

* Kmetijski popotni pouk na Štajarskem so zelo razširili. Veči del troškov tipi dežela, vender je obljubilo c. kr. kmetijsko ministerstvo na leto po 3500 gld. redne podpore.

* Proti oderuhom v logaškem okraji. Vsak mesec po eden dan ima logaški g. okrajni glavar dr. Rus uradni dan v Loži. Ta dan prihajajo kmetje v Lož in napravljajo prošnje in pritožbe o vojaških, obrtnih in drugih rečeh. Ob enem so si izposojevali kmetje ta dan potrebnega denarja za domače potrebe od ljudij, ki so prihajali v Lož od bližu in daleč. Izposojevalci denarja so pa bili trdosrčni ljudje, ker so ga izposojevali proti 10—30% obrestim ali pa so ga dajali za aro na kupljeni les, katerega so prav ceno dobivali. Ako pa ni kmet o pravem času odrajtal lesa, iztožil je upnik dvojno aro. Taka dejanja so bila podobna oderuštvu. Neki gospod razloži vse to g. glavarju in ga prosi pomoči. Ta ni izostala. G. glavar pošlje do vseh županstev, župništev in vikarijstov ter do vseh žandarmerijskih postaj po vsem glavarstvenem okraji okrožnico, s katero svari kmete takih pogubnih pregreh in prosi, naj mu naznanijo tiste, ki zlorabijo kmetovo nevednost in siromaštvo. Na to so začeli g. cu-

hovniki s cerkvenimi govori ostro napadati oderuhe, in njih besede so prav dobro vplivale. Zoper najhujše zadrževalce kmetov so došle do glavarstva ovadbe, in zdaj se vrše pri naših sodiščih preiskave. — Ta razglas je imel v etičnem in gospodarskem oziru neprecenjen nasledek. Iz našega glavarstvenega okraja je izginilo oderuštvo skoro popolnoma. Zdaj tirja vsak za izposojeni denar največ 6% obresti in vsak se pazi preveč okoristiti se kmetove zadrege. Tudi po drugih glavarstvenih okrajih se godi našemu kmetu enako. Naj ponesemajo gospodje glavarji logaškega gosp. glavarja, in ljudstvo jim bode hvaležno.

* Licencevanje zasebnih žrebcev bode za l. 1888. v nastopnih krajih: 9. januarija v Radovljici, 10. januarija v Kranju in 12. januarija v Kamniku.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 114. vprašanje: Na naša pozvedanja glede dobrih molznih ovac smo dobili nastopno pismo od predsednika hebskega živinarskega društva:

Jaz posebno priporočam friziško ovčje plemo. To plemo sem vpeljal v hebsko deželo l. 1885., koder uspeva izvrstno. Ovce dajo zelo veliko mleka. Na Kranjskem bi to plemo gotovo prav izvrstno uspevalo. Ovce niso mehkužne, ampak prenašajo brez škode vse vremenske izpremembe. Na Kranjskem bi se jim gotovo veliko bolje godilo nego ob obalah viharnega severnega morja. Glavna reč je, da imajo ovce tega plemena veliko paše, ker v hlevu jim ne dene dobro. Mleko je posebno rabno za sir, kateri je zelo drag. Jaz prodajam enoletne breje ovce po 20 gld., dveletne breje ovce po 25—30 gld. Sedanji letni čas je ugoden za razpošiljanje, ker ne trpe ovce toliko, kolikor po leti o veliki vročini.

R. Mayerhöffer.

Naslov: R. Mayerhöffer, Obmann und Landwirt in Taschwitz, Post Aich bei Karlsbad.

Ravno o tej reči smo dobili od druge strani nasleduje pismo:

Letošnjo spomlad sem dobil iz Frizlanda na Nemškem nekoliko ovac za poskušnjo. Plemo je izvrstno, od ene ovce dobivam več mleka nego od treh domačih. Volna je tudi fine ša. Dva ovna tega plemena imam na prodaj.

A. Ličan v Ilirski Bistrici.

Vprašanje 115. Po hrastovih gozlih svojih imam več goličav, katere sem posadil uže tri leta po vrsti z želodom. Želod so pa miši redno pojedle. Kako naj želod varujem miši? Ali naj ga morda sadim bolj globoko? Ker je kostanjeva nastelja boljša od hrastove, mislim omenjene goličave nasaditi s pitanim kostanjem. Obrnil sem se zaradi kostanjevih sadik do c. kr. osrednje gozdarske drevesnice v Ljubljani, a odgovorili so, da jih nimajo. Kje drugje bi mogel dobiti proti plačilu 1000 do 2000 dve do triletnih sadik pitaneja kostanja? Kedaj je najugodnejši čas saditi pitani kostanj? (J. H. na G.)

Odgovor: Proti gozdnim mišim ne morete ničesar pravega storiti. Strupa ne smete rabiti zaradi lovske

postave. Če sadite želo globoko, ne uspeva. Najbolje ravnote, ako želo stratificirate. Kake tri do štiri tedne poprej, predno sadite želo, denite ga v zaboj ter ga pomešajte z vlažnim peskom. Zaboj shranite v primerno topli prostor. Kadar požene želo 3—4 $\frac{m}{m}$ dolge kali, takrat ga je čas saditi. Sicer bode raslo po goličavah hrastovega gozda vsako drugo drevje raje, nego hrast. To lahko izkusite v vsakem gozdu. Če posekate drevje, zraste na goličavi vselej drugo nego je raslo poprej. Sadik pitanega kostanja doboste gotovo v gospoda grofa Lanthierija gradu na Slapu. Kolikor nam je znano, morajo jih imeti tam še več tisoč, ki so ostanki nasadov sadjarske šole. Kostanjevo drevje sadimo tedaj, kadar drugo sadno drevje. Morda ima tako kostanjevo drevje na prodaj kateri izmed naših č. bralcev?

Vprašanje 116. V zadnji številki „Kmetovalčevi“ popisujete napravo za razdelitev gnojnice. Bi li dobro služila taka naprava, prtrjena na strani soda, ker imamo pri nas sod na legnarjih sredi voza, ker je pretežavno na zadnji premi prevažati sod? Koliko bi stala voznina za napravo do semkaj? Bojim se, da bi ne stala več nego naprava sama. Morda je dobiti tako napravo v Ljubljani pri kakem tovarnarji? (J. M. v S.)

Odgovor: Naprave za razdelitev gnojnice ni pritrjevati na stran soda, ker se ne zliiva potem gnojnica počez, ampak po dolgem. Sicer pa morete, če Vam ni nič do tega, ako se omažeta zadnji kolesi in zadnja prema z gnojnico, napravo pritrditi na sod, če leži tudi sredi voza. Gnojnica se bode še vedno dobro razdeljevala. Vprašali smo, koliko da stane vožnja do Vas. Sporočimo Vam, kakor hitro zvemo. V Ljubljani ni dobiti take naprave, a je tudi ne sme nihče ponarejati, ker je patentovana.

Tržna poročila.

Žito in poljski pridelki.

V Ljubljani 31. decembra: Hektoliter: pšenice 5 gld. 85 kr., rži 4 gld. 06 kr., ječmena 3 gld. 41 kr., ovsa 2 gld. 97 kr., ajde 3 gld. 90 kr., prosa 3 gld. 74 kr., turšice 5 gld. 36 kr., leče 12 gld. — kr., graha 13 gld.

— kr., fižola 11 gld. — kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 48 kr., 100 kilogr. sena 2 gld. 32 kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 96 kr.

V Kranji 27. decembra: Hektoliter: pšenice 5 gld. 85 kr., rži 5 gld. 36 kr., ovsa 2 gld. 76 kr., turšice 4 gld. 54 kr., ječmena 4 gld. 39 kr., ajde 4 gld. 22 kr.; 100 kilogr. sena 2 gld. — kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 60 kr.

V Rudolfovem 27. decembra: Hektoliter: pšenice 6 gld. 50 kr., rži 4 gld. 39 kr., ovsa 2 gld. 11 kr., ajde 4 gld. 22 kr., turšice 4 gld. 22 kr.; 100 kilogr. krompirja 1 gld. 95 kr.

Na Dunaji 27. decembra: 100 kilogramov: pšenice gld. 7.65 do 8.70, rži gld. 6.35 do 6.50, ječmena gld. 5.50 do 8.75, ovsa gld. 5.80 do 5.90, turšice gld. 6.80 do 6.90.

V Budapešti 27. decembra: 100 kilogramov: pšenice gld. 6.85 do 7.30, rži gld. 5.40 do 5.65, ječmena gld. 5.25 do 7.75, ovsa gld. 5.25 do 5.50, turšice gld. 6.15 do 6.20.

Klavna goved.

Na Dunaji 27. decembra: Ogerski pitani voli gld. 54 do 60.—, galic. pitani voli gld. 54 do 60, nemški pitani voli gld. 54 do 61, biki in krave gld. 46 do 52 za 100 kilogr. mesarske vage t. j. z vsem lojem in s polovico glave.

V Presburgu 27. decembra: Ogerski mladi voli gld. 53 do 60, nemški mladi voli gld. 54 do 61 za 100 kilogr.

Prašiči.

V Steinbruchu pri Budapešti 19. novembra: Ogerski stari, težki 46—47 kr., ogerski mladi, težki 48—49 kr., srednji 48—49 kr., lahki 47—48 kr.; težki kmetski prašiči 46—47 kr., srednji 46—47 kr., lahki 45—46 kr.; srbski težki 46—47 kr., srednji 46—47 kr., lahki 45—46 kr. (Cena velja za 1 kilogr.)

S p e h.

V Ljubljani	31. decembra:	1 kilogr.	56 kr.
V Kranji	27.	1	54
V Rudolfovem	27.	1	60
V Celoven	24.	1	60
Na Dunaji	27.	1	55

INERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Želo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

RAZGLAS

gospodarjem, ki želijo semena ruskega lanu.

Družba kmetijska kranjska bode prihodnjo spomlad zopet v stanu, gospodarjem našim pravo seme ruskega (rigajskega) lanu iz državne podpore po nižji ceni dati, kakor je drugod na prodaj. Da pa odbor ve, koliko

naj naroči semena, zato vabi gospodarje, kateri želijo tega lanu, ki v vsem prekosi naš domači in vsak drug lan naj se kmalu, zadnji čas pa

do Svečnice,

ogläse pismeno ali ustno, v pisarni kmetijske družbe, da odbor zve, koliko naj lanu naroči. (85—1)

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Semenarska postaja

C. Rambousek-a v Zborowu, pošta Forbes na Češkem

ponuja za pomladansko setev semena sledečih jarih žit in krompirja:

Jara žita: Požlahtnena menjalna pšenica Zborovska menjalna in velikanska rž Oregonski, švedski Hudikswall in Bestehorn ječmen Zborovski, švedski, Milton. Luher velikanski ligowski, Welcome in Triumph oves itd

Krompir: Zgodnji: Zborowski, Oneida, cesarski, Extra, Early Vermont, Early Mayflower, Darling in The May Queen

Pozni: Biser, Anderssen Hertha, Aurora, Magnum bonum, Rambousek, Unikum, Matador itd

☛ **Cenike dobiti je na zahtevanje zastoj.** ☛

Ravno tukaj dobiti je jajca od Endemskih velikanskih gosij, jajce po 80 kr., od Pekinskih in Ayle-buryških rac, jajce po 20 kr. (83-2)

Anton Reissenzahn

tovarna gospodarskih strojev in livarna železa v Bubni pri Pragi.

Ta tovarna priporoča svoje prav cene izdelke, ter jamči za njih dobro sestavo in trpežnost. V zalogi ima: mnogovrstne pluge, brane, valjarje vsake sestave, stroje za sejat vsih sistemov, senene grablje za vpregati, stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za čiščenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme, sploh vse gospodarske stroje in oprave.

☛ Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastoj in poštne prosto. ☛ (10-22)

BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja prodajata.

oljnate barve, lake, firneže

kemične in prstene barve lastnega izdelka, čopiče ter vse v nje stroko spadajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo oljnate barve v kosi-tarskih (plehastih) posodah za trgovce in prodajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so kemično čiste in s pravim, z lanenega olja izdelanim firnižem ribane. (46-18)

Naznanilo!

P. n. gospodom naročnikom „Kmetovalca“.

Podpisani se priporoča za vezanje „Kmetovalca“. Vezanje „Kmetovalca“ v originalne platnice stoji 80 kr. Posamezne platnice prodajam po 50 kr., s pošto 21 do 36 kr. več. Ako vnanji p. n. gg. pošljejo po eno ali več knjg vezati, velja jih toliko kot pošiljatev posameznih platnic.

Ivan Bonač, knjigovez

(84-1)

v Ljubljani, Poljanska cesta št. 10.

Ker je „Kmetovalec“ knjiga, ki ima v sebi jako veliko bogatega zrna, ter je knjiga, ki ne sme manjkati pri nobenem slovenskem gospodarju preskrbel je gori podpisani knjigi tudi primerno vnanjo obliko.

Vsem, kateri zidajo ali popravljajo kako poslopje, ali sploh potrebujejo železnino, naj boče priporočena zaloga železja in vseh v to stroko spadajoče stvari

Andr. Druškovič-a

(poprej *Jakoba Nekrepa*)

na Mestnem trgu št. 10,

kjer se dobivajo v velikem izboru in prav po nizki ceni okova za okna in vrata, storje za štokodoranje, drat in cveki, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejeni štedilni ognjišči in njih posamezni deli.

Posebno po nizki ceni dobivajo se stroji in orodja za poljedelstvo, kakor mlatilnice, same ali z vlačilnikom (Göpel), slamoreznice, čistilnice za žito (Trieur), brane in lepo in močno narejeni plugi. (66-12)

Tovarna za kostne pridelke in lim

Luckmann-a & Bamberg-a

v Ljubljani

priporoča svoja zelo vspešno učinkujoča

umetna gnojiva, kostne moke in superfosfate

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

- Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji.** Cena 80 kr.
 " " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.
 " " " **Nauk klavno živino in meso ogledovati.** Cena 20 kr.
 Gustav Pire: **Mlekarstvo.** Cena 10 kr.
 L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi.** Cena 10 kr.
 Adolf Trientl: **Stelja in gnoj.** Cena 10 kr.
 W. Schleicher: **Zivali kmetijstvu in gozdarstvu koristne.** Cena 10 kr.
 M. Rant: **Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov.** Cena 10 kr.
 Dr. Simon Strupč: **Zininozdravništvo.** Cena 1 gld. 80 kr.

Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštnem povzetju, kedor pa de- ar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošto.

Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice v Gradci.

(Ta dr. vesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in prtičnih; **sadnega drevja**, visokodebelnatega in prtičnega ter piramide, spalirje, kordone in enoletne požlahnitve; **divjakov in podlag za prtilkovec; jagodnega sadja; lepotičnega drevja in grmovja, drevja (16-21)** za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vseh vrst sadja.

Cenike je dobiti zastojn in franko.

Lekarna Trnkóczy,

zraven rotovža v Ljubljani
na velikem mestnem trgu.

priporoča tukaj popisana najboljša in sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pisanih zahval o naših izbornih skušenih domačih zdravilih. Lekarne Trnkóczyjevih firm so: Na Dnaji dve in ena kemična tovarna v Gradci (na Stajarskem) ena pa v Ljubljani. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi:

Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani.

Cvet zoper trganje (Gicht),

je odlično najboljše zdravilo zoper protin in revmatizem, trganje po udih, bolečine v krizin ter živcih, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine popolnoma trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stoječim znamenjem. 1 steklenica 50 kr., tucat 4 gld. 50 kr. (15-12)

Če ni na steklenici zraven stoječega znamenja, ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Kričistilne kroglice

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vse tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanju človeškega telesa, glavobolu, otrpjenih udih, skazenem zelodu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljicah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

Vsa ta naštetna zdravila se samo prava dobijo v lekarni Trnkóczyja v Ljubljani

zraven rotovža in se vsak dan s pošto razpošilja.

MARIA-ZELLER
TROPFEN
NUR ECHT BEI
APOTHEKER TRNKÓCZY
LAIBACH 1 STÜCK 20.

Marijaceliske kaplice za želodec,

kerim se ima na tisuče ljudi zabvaliti za zdravje, imajo izvrsten vspeli pri veli boleznih v želodu in so neprekosljivo sredstvo zoper: manjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavobol, krč v želodu, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezn na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld.

Svarilo!

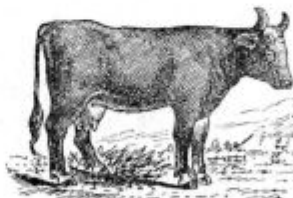
Opozarjamo, da se tiste istinite Marijaceliske kaplice dobivajo samo v lekarni Trnkóczy-ja zraven rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Planinski zeliščeni sirup kranjski

za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vratobol, jetiko, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl 56 kr., 1 tucat 5 fl. Samo ta sirup za 56 kr. je pravi.

Zdravila za živino.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri boleznih krav, konj in prašicev. Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bezgavk, vseh naleziljivih kužnih boleznih, kašlja, plučnih in vratnih oleznih ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele, okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka. Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zametkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretogo žil, otekanji kolen, kopitnih boleznih, otrpjenji v boku, v krizi itd., otekanji nog, mehurjih na nogah, izvintjenji, tiščanji od sedla in oprave, pri sušici itd s kratka pri vseh unanjih boleznih in hibah. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 stekl z rabilnim navodom vred samo 4 gld.

